

Klimaatop Glasgow: mooie woorden, veel te weinig actie

Bert Metz

Te weinig

Het [Akkoord van Parijs](#) houdt in dat de opwarming beperkt moet blijven tot “ruim onder de 2 graden, het liefst onder de 1,5 graad. En dat ten opzichte van ca 1850. Daarvoor maken landen elke 5 jaar nationale plannen, die in de loop der tijd worden aangescherpt. Dat is het mechanisme om de doelen te bereiken. De eerste aanscherping stond op de rol voor deze Klimaatop (een jaar uitgesteld door corona).

Wat blijkt: met [de aanscherpingen van alle landen samen](#) liggen we op koers naar een opwarming van zeker 2,7 graden. Een beetje beter dan met de vorige plannen, maar lang niet genoeg. De uitstoot van alle landen samen, met alle nieuwe plannen, stijgt nog steeds; in 2030 zal die naar verwachting ruim 10% boven het niveau van 2010 liggen.

Mooie woorden

Voorafgaand en bij het begin van de klimaatop waren er mooie beloften van veel landen om klimaatneutraliteit (lees: netto nul uitstoot) te zullen bereiken rond het midden van deze eeuw. [Inmiddels 135 landen](#), waaronder de meeste G20 landen, inclusief China. Zelfs Rusland en Saudi-Arabië als grootexporteurs van fossiel brandstoffen zeiden dat in 2060 te zullen zijn, overigens met behoud van hun olie- en gasexport (!). Samen goed voor 88% van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen.

Probleem is dat die beloften vaak onduidelijk zijn over wat ze omvatten, of er daarvoor emissiehandel wordt ingezet en op hoeveel “compensatie” uit bosaanplant wordt gerekend. En maar zelden is er ook een plan hoe bij de nul uitstoot te komen. En de plannen voor 2030 die er zijn laten vaak een stijging zien van de uitstoot, geen daling.

Stel dat die beloften van nul uitstoot allemaal zouden uitkomen, dan betekent dat nog steeds dat we op koers zouden liggen naar zo'n 2,2 graad.

Nog meer mooie woorden

Het Engelse voorzitterschap van de klimaatop deed haar uiterste best succes uit te stralen door meer dan 30 intentieverklaringen van samenwerking tussen landen, lagere overheden en bedrijven tijdens de klimaatop te laten tekenen. Een paar voorbeelden.

Zo was er een [bossenverklaring](#) van meer dan 140 landen, inclusief Brazilië, goed voor 90% van al het bos in de wereld, met als doel stoppen van ontbossing in 2030. Helaas was er al zo'n afspraak uit 2014 om ontbossing in 2020 te halveren (en in 2030 te stoppen), die niet is gehaald. Dan nog maar een keer beloven lijkt de gedachte.

Ook was er een [methaan verklaring](#). De uitstoot van methaan, het tweede belangrijke broeikasgas na CO₂, moet in 2030 30% lager liggen dan nu. Dat hebben meer dan 100 landen toegezegd, goed voor ongeveer de helft van de wereldwijde uitstoot. Niet duidelijk is in hoeverre dat extra is ten opzichte van wat landen al in hun nationale plannen voor 2030 denken te doen.

Verder nog een [verklaring om kolencentrales uit te faseren](#), ondertekend door zo'n 44 landen. Zonder China, India, Australië en Zuid-Afrika, de grootste kolengebruikers. En met een deadline van 2040 voor de rijke en 2050 voor de armere landen. Veel te laat om nog onder de 1,5 graad opwarming te blijven.

Een verklaring van zo'n 18 landen om de financiële steun aan fossiele investeringen in het buitenland te stoppen kon aanvankelijk niet op Nederlandse steun rekenen. Na negatieve reacties uit de maatschappij en de politiek [tekende Nederland toch](#). Daarna ontstond er [rumoer bij Nederlandse bedrijven](#) die heel actief zijn in die sector.

Wat is er echt besloten?

Eigenlijk heel weinig. Officieel stonden alleen een aantal regels voor de uitvoering van het Parijs Akkoord op de rol. De belangrijkste daarvan was afspraken over handel in uitstootrechten of uitstootreducties (met een mooi woord "marktmechanismen"). Dat was in het Parijs Akkoord toegestaan, maar de regels ervoor ontbraken nog. Die zijn nu vastgesteld. Zoals verwacht is door aan aantal landen hard gevochten om die regels zo soepel mogelijk te maken. En dat is gelukt: de reducties als gevolg van financiering van projecten in andere landen kunnen zonder al te veel beperkingen worden gebruikt voor het halen van nationale plannen. Dat zullen dus helaas deels papieren reducties zijn.

Financiering van maatregelen in ontwikkelingslanden

Er is in het Parijs Akkoord afgesproken dat rijke landen vanaf 2020 per jaar \$100 miljard aan financiële steun aan arme landen zullen geven, uit publieke middelen of door private steun te bevorderen. Dat is niet gehaald, [het totaal staat nu op zo'n \\$80 miljard](#). Arme landen hebben zich daar erg boos over gemaakt, ook omdat niet de helft zoals beloofd, maar slechts 25% voor adaptatie (aanpassing aan het veranderde klimaat) beschikbaar is. Terwijl de arme landen vooral daaraan behoefte hebben.

Hoewel er officieel geen besluiten over genomen hoefden te worden is er veel over gepraat en als gevolg daarvan zijn er door veel rijke landen tijdens de klimaatop aanvullende toezeggingen voor financiële steun gedaan; niet voldoende voor het halen van de \$100 miljard helaas. Ook is een discussie gestart over een nieuw, veel hoger, bedrag dat vanaf 2025 zou moeten gaan gelden.

Een ander punt waarover arme landen zich druk maken is de onherstelbare schade die klimaatverandering aanricht (en al heeft aangericht). "Loss and damage" in het jargon van de klimaatonderhandelingen. Zaken die dus niet meer via adaptatie kunnen worden gerepareerd of voorkomen. Arme landen die veel schade lijden willen een fonds om daaruit gecompenseerd te worden. Rijke landen, die het meest hebben bijgedragen aan de huidige opwarming, houden de boot af, omdat ze bang zijn voor enorme schadeclaims.

En de "slotverklaring" dan?

In de pers is er de laatste week van de klimaatop veel geschreven en gezegd over de zogenaamde slotverklaring. Vaak werd die aangeduid als een "nieuw akkoord". Dat klopt niet. Wat in de pers een slotverklaring of akkoord werd genoemd is in feite een [overkoepelend besluit](#), dat voor 99% bestaat uit constatering, uitspreken van zorg, en verzoeken aan landen en een verwijzing bevat naar de besluiten over de uitvoeringsregels van het Parijs Akkoord. Ook de suggestie dat het doel van het Parijs Akkoord is aangescherpt van "ruim beneden 2 graden opwarming" naar 1,5 graad (zie [Volkskrant](#)) klopt niet. Er is alleen geconstateerd dat de gevolgen van 1,5 graad veel minder ernstig zijn dan van 2 graden (zoals IPCC in 2018 had geconcludeerd).

Een uitgebreid (Engelstalig) overzicht van de resultaten van de klimaatconferentie is gepubliceerd door [Carbon Brief](#).

Hoe nu verder?

Hoewel in de pers soms de indruk werd gewekt dat deze klimaatconferentie “de laatste kans” was om catastrofale opwarming te voorkomen, is er wel degelijk nog hoop op verbetering. De urgentie van het klimaatprobleem wordt nu veel breder gevoeld dan 5 jaar geleden, de samenleving vraagt om meer actie, bedrijven zitten minder in de verdediging, schone technieken worden steeds goedkoper. [Dat geeft hoop](#). Maar dan moet de ambitie van en het tempo van uitvoering van klimaatmaatregelen door alle landen snel omhoog. De druk vanuit de maatschappij speelt daar een cruciale rol in.

Er is nog veel werk aan de winkel voor Grootouders voor het Klimaat!